

Základní škola a mateřská škola Praha 8 – Ďáblice, U Parkánu 17

ORGANIZAČNÍ ŘÁD ŠKOLY
A4 Školní vzdělávací program
pro předškolní vzdělávání

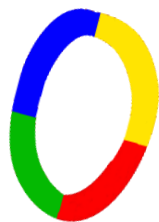
Schválil:	Josef Buchal, ředitel školy
Dne:	1. 2. 2019
Platnost ode dne:	1. 2. 2019
Účinnost ode dne:	1. 2. 2019
Spisový znak:	A 1
Skartační znak:	A 10 (po skončení platnosti)

Mgr. Bc. Josef Buchal
ředitel školy

Změny v pravidlech jsou prováděny formou číslovaných písemných dodatků, které tvoří součást tohoto předpisu.

Změny

Číslo:	Datum:	Provedl:
1	1. 9. 2019	Věra Dusová

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Školní vzdělávací program
pro předškolní vzdělávání – Náš svět

Obsah

1	Identifikační údaje.....	5
1.1	Název ŠVP.....	5
1.2	Údaje o škole.....	5
1.3	Zřizovatel.....	5
1.4	Platnost dokumentu	6
2	Charakteristika školy.....	7
2.1	Základní údaje	7
2.2	Dlouhodobý plán školy.....	7
3	Podmínky vzdělávání.....	8
3.1	Věcné (materiální) podmínky.....	8
3.2	Životospráva.....	9
3.3	Psychosociální podmínky	9
3.4	Organizace chodu.....	11
3.5	Řízení mateřské školy.....	12
3.6	Personální zajištění	13
3.7	Spolupráce s dalšími institucemi.....	13
3.8	Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery	14
3.9	Zabezpečení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	15
3.10	Zabezpečení dětí mimořádně nadaných.....	17
3.11	Vzdělávání dětí od dvou do tří let	18
4	Organizace vzdělávání.....	19
5	Charakteristika vzdělávacího programu	21
6	Vzdělávací obsah.....	24
6.1	Principy a metody vzdělávání	24
6.2	Třídní vzdělávací program.....	24
6.3	Uspořádání témat ŠVP	25
6.3.1	Klíčové kompetence a výchovně vzdělávací strategie	25
6.4	Integrované bloky	29
6.4.1	Člověk mezi lidmi	29
6.4.2	Člověk a příroda	60
6.4.3	Jsem člověk	74
7	Dílčí projekty a programy.....	98
8	Systém evaluace.....	99
8.1	Oblasti autoevaluace	99
8.2	Cíle a kritéria autoevaluace.....	99

8.3	Nástroje autoevaluace	100
8.4	Časové rozvržení autoevaluačních činností a odpovědnosti pedagogů	101

1 Identifikační údaje

1.1 Název ŠVP

NÁZEV ŠVP: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání - Náš svět

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM: Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Čj V / 11 / 2019

1.2 Údaje o škole

NÁZEV ŠKOLY: Základní škola a mateřská škola, Praha 8 - Ďáblice, U Parkánu 17

ADRESA ŠKOLY: U Parkánu 17/11, Praha 8 - Ďáblice, 18200

ADRESA MATEŘSKÉ ŠKOLY: Kučerové 532, Praha 8 - Ďáblice, 182 00

JMÉNO ŘEDITELE ŠKOLY: Mgr. Josef Buchal

KONTAKT:

e-mail: reditel@skoladablice.cz

web: www.skoladablice.cz

IČ: 70930716

RED-IZO: 600039862

KOORDINÁTOR TVORBY ŠVP PV: Věra Dusová

1.3 Zřizovatel

NÁZEV ZŘIZOVATELE: Městská část Praha - Ďáblice

ADRESA ZŘIZOVATELE: Osinalická 1104 / 13, Praha 8 - Ďáblice, 182 00

KONTAKTY:

starosta: Ing. Miloš Růžička

www.dablice.cz

email: podatelna@dablice.cz

1.4 Platnost dokumentu

PLATNOST OD: 1. 2. 2019

Mgr. Josef Buchal

ředitel školy

2 Charakteristika školy

2.1 Základní údaje

Umístění školy v obci: v širším centru městské části, na vedlejší ulici, v klidové zóně

Druh provozu školy: celodenní

Kapacita školy: 196 dětí

Počet tříd: 7

Počet školních budov: 4 provázané budovy

Venkovní areál školy: oplocený komplex budov, prostorná školní zahrada vybavená herními prvky

2.2 Dlouhodobý plán školy

V naší mateřské škole se zaměřujeme na to, abychom pro děti vytvořili zdravé a bezpečné prostředí ve společnosti kamarádů, prostředí, které je přizpůsobené jejich vývojovým potřebám. O děti se starají lidé, kteří mají profesionální a osobnostní předpoklady k tomu, aby ve spolupráci s rodiči zajistili maximální rozvoj osobnosti každého dítěte. Klademe důraz na osobnostní a sociální rozvoj dětí, seznamujeme je s prostředím, ve kterém žijí, učíme je odpovědnosti za své jednání. Vycházíme z poznatků o zdravém životním stylu a vedeme k němu děti jako k běžné součásti každodenní reality.

3 Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné (materiální) podmínky

Základní charakteristiky materiálních podmínek školy

- Dostatečně velké prostory.
- Nábytek i ostatní vybavení je přizpůsobeno antropometrickým požadavkům.
- Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku.
- Hračky a pomůcky jsou umístěny tak, aby si je děti mohly samostatně brát.
- Děti se svými výtvary podílejí na výzdobě interiéru budovy.
- Zahrada svým vybavením umožňuje rozmanité pohybové a další aktivity.
- Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů.

Pedagogičtí i ostatní zaměstnanci MŠ se snaží vytvářet pro děti podnětné prostředí, děti mají v hernách i ve třídách všechny hračky na dohled a na dosah. Učitelky nabízí dětem hračky dostatečně motivující, bezpečné, estetické a hygienicky nezávadné. Děti mají dostatečnou nabídku pomůcek i hraček pro činnosti manipulační, experimentální, tvořivé, konstruktivní, poznávací, výtvarné, pracovní, poslechové, pohybové i relaxační.

Kvalita prostředí – čistota ovzduší, teplota vzduchu, osvětlení místností, pořádek a odpovídající vybavení, je důležitou součástí správného vývoje dětí. Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů.

Prostředí MŠ je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné nejen dětem, ale aby si je mohli prohlížet i jejich rodiče.

Prostorná školní zahrada je vybavena moderními dřevěnými herními prvky. V blízké době je třeba se zaměřit na zkvalitnění povrchů v jejich okolí, ideální by byla výměna kačírku za bezpečnější povrch, který by byl i lépe udržovatelný.

3.2 Živospráva

Zásadní charakteristika živosprávy

- Dětem je nabízena plnohodnotná a vyvážená strava.
- Děti mají stále k dispozici ve třídě dostatek tekutin.
- Mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány doporučené intervaly.
- Je zajištěn denní rytmus a řád.
- Pobyt venku respektuje doporučenou délku.
- Je respektována individuální potřeba aktivity a spánku.

Děti nejsou do jídla násilně nuceny, ale jsou k jídlu vhodným způsobem motivovány. Na základě lékařského doporučení a žádosti rodičů jsou respektovány individuální stravovací potřeby dětí a máme možnost jim podávat upravenou nebo dietní stravu.

V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí (dětem s nižší potřebou spánku je nabízen jiný klidový program místo odpočinku na lůžku – poslech pohádek, prohlížení pohádkových knížek, hra s plyšovými hračkami na lehátku a podobně).

Děti jsou každodenně a dostatečně dlouhou dobu venku, využíváme široké možnosti, které poskytuje dáblícké prostředí (množství hřišť v obci, Dáblícký háj, fotbalový areál apod.).

3.3 Psychosociální podmínky

Zásadní charakteristika psychosociálních podmínek

- Rovnocenné postavení všech dětí.
- Volnost a osobní svoboda dětí je vyvážena potřebným řádem.
- Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě dítěte a jeho potřebám.
- Dětem je nabízena plnohodnotná a vyvážená strava
- Možnost postupné adaptace nově přichozím dětem.
- Respektování potřeb dětí.
- Děti nejsou neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem a chvatem.
- Pravidla soužití jsou nastavena.
- Pedagogický styl je podporující a projevuje se vstřícnou a naslouchající komunikací.
- Pedagogický styl počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte.

- Pedagog se vyhýbá negativním slovním komentářům, nenásilně ovlivňuje prosociální vztahy (prevence šikany).

Naší prioritou je, aby se děti ve škole cítily dobře, spokojeně a bezpečně, aby bylo pro děti v MŠ vytvořené příznivé klima pro jejich celkový pozitivní vývoj. Snažíme se o prohlubování citové výchovy dětí, které jsou v MŠ mnohdy celý den. Nově příchozím dětem je nabízena možnost postupně se adaptovat

na nové prostředí i situaci, a to i za účasti rodičů. K rychlejší adaptaci se osvědčilo zavedení heterogenních tříd v mladší věkové skupině dětí 3-5 let.

Učitelky se snaží nenásilně a přirozeně navozovat pocit pohody, bezpečí a klidu dětí. Děti nejsou neúměrně zatěžovány či traumatizovány spěchem. Vztahy mezi dospělými a dětmi jsou budovány na vzájemné důvěře, ohleduplnosti a zdvořilosti s přiměřenou nabídkou aktivit, možností svobodné volby dětí vybrat si hračku, místo pro činnost, kamaráda i čas jednotlivých aktivit.

V MŠ je kladen důraz na rovnocenné postavení všech dětí, respekt k osobnosti bez zesměšňování a podceňování. Paní učitelky s dětmi ve třídách společně stanovují třídní pravidla soužití, která se pak učí společně důsledně dodržovat. Snažíme se o vyváženou míru omezení a svobody, o přiměřenou zátěž dětí dle individuálních potřeb – děti nejsou do činností nuceny, mají rovnocenné postavení, pedagogové se snaží o přirozený respekt a zároveň si vytváří s dětmi kladné vztahy, aby se neostýchaly obrátit o pomoc, radu. Podporujeme u dětí samostatnost v úsudcích, sebeobsluze i při vzdělávacích činnostech.

Snažíme se vyvarovat nadměrnému organizování a nezdravé soutěživosti. Každé dítě má právo na své tempo, dostává se jim přiměřené pochvaly, podporujeme sebehodnocení dětí. K dosažení ideálních podmínek nám pomáhá i věkové složení tříd – mladší děti v heterogenních skupinách, které připomínají rodinné prostředí a které jsou pro děti přirozené. Starší děti pomáhají mladším při činnostech, předávají jim své znalosti, což pedagogům pomáhá k podpoře neformálních vztahů, podporujeme vzájemnou důvěru, toleranci a solidaritu. Mladší děti se pak daleko snadněji a v kratším časovém úseku adaptují a začleňují do kolektivu. Ve starších dětech mají vzory, kterým se chtějí vyrovnat. Děti jsou vedeny prosociálním směrem a k prevenci šikany a jiných sociálně patologických jevů.

Učitelky vhodně, přiměřeně a vyváženě kombinují dobu trvání řízených a spontánních činností, a to v závislosti na mentálnímu věku, individuálních zvláštěnostech a možnostech jednotlivých dětí. Děti mají dostatek času pro spontánní činnosti. Je důležité, aby byla třída pro děti kamarádským prostředím a aby do MŠ chodily rády.

3.4 Organizace chodu

Zásadní charakteristika organizace chodu školy

- Denní řád je dostatečně pružný, reaguje na individuální možnosti dětí.
- Řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity jsou zařazovány pravidelně.
- Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený.
- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru.
- Děti jsou podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování.
- Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti.
- Je dbáno na osobní soukromí dětí.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí.
- Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky.
- Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.

Druh činnosti	Časové rozvržení
Zahájení provozu MŠ	6.30 hod.
Příchody dětí	6.30 – 8.25 hod. (budovy MŠ se zamykají v 8.30 hodin, děti jsou již ve svých třídách)
Dopolední program	8.15 – 12.15 hod. (včetně pobytu venku)
Vyzvedávání dětí po obědě	12.15 – 13.00 hod.
Odpolední odpočinek	13.00 – 14.20 hod.
	specificky ve třídách předškoláků: • 13.00 – 13.30 hod. odpočinek na lůžku; • 13.30 – 14.20 hod. klidové zaměstnání vedené paní učitelkou, děti dle individuálních možností a nároků nejsou na lůžku
Odpolední program	14.30 – 17.00 hod.
Odpolední vyzvedávání dětí	15.00 – 17.00 hod.
Ukončení provozu MŠ	17.00 hod.

3.5 Řízení mateřské školy

Zásadní charakteristika řízení školy

- Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny.
- Je vytvořen funkční informační systém.
- Při vedení zaměstnanců zástupkyně ředitele, (ředitel) zapojuje spolupracovníky do řízení.
- Zástupkyně ředitele, (ředitel) vyhodnocuje práci všech zaměstnanců.
- Pedagogický sbor pracuje jako tým.
- Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční.
- Ředitel a zástupkyně ředitele vycházejí z analýzy a využívá zpětné vazby.
- Zástupkyně ředitele, (ředitel) vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními pedagogy.
- Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími organizacemi v místě.
- Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny (všichni zaměstnanci znají své kompetence). Je vytvořen funkční informační systém, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek.

Na řízení školy se velkou měrou podílí zástupkyně ředitele školy. Ředitel má pracovní úvazek stanovený výukou v základní škole, zástupkyně pro mateřskou školu je učitelkou mateřské školy, v mateřské škole je proto denně přítomna a aktivně řídí její činnost.

Zástupkyně ředitele, (ředitel školy) zapojuje učitelky i ostatní zaměstnance do řízení mateřské školy. Zástupkyně ředitele – ředitel školy jim ponechávají dostatek pravomocí, respektují jejich názor a vytváří tak ovzduší vzájemné důvěry a tolerance. Podporují a motivují spoluúčast všech učitelek na rozhodování o zásadních otázkách školního programu. Zástupkyně ředitele práci všech zaměstnanců pravidelně vyhodnocuje na pedagogických radách, provozních poradách i při osobním jednání. Zaměstnance pozitivně motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci. Pedagogický sbor pracuje jako tým, ke spolupráci zve rodiče. Rovněž ostatní zaměstnanci MŠ jsou intenzivně a velmi dobře do týmové spolupráce zapojeni.

Zástupkyně ředitele (ředitel) měsíčně svolává pedagogické rady. Na nich jsou řešeny zejména otázky evaluace a metodického plánování vzdělávacích programů.

Operativní provozní a organizační porady svolává zástupkyně ředitele školy dle potřeby jednotlivých pracovišť. Na konci školního roku se všichni pracovníci školy podílejí na vypracovávání analýzy

uplynulého roku prostřednictvím evaluačního dotazníku, ze kterého jsou vyvozovány závěry pro další zkvalitňování a plánování práce.

3.6 Personální zajištění

Služby pedagogů zajišťují optimální pedagogickou péči.

Specializované služby jsou zajišťovány odborníky.

Pedagogové mají předepsanou odbornou kvalifikaci, popřípadě si ji doplňují.

Pedagogický sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel.

Pedagogové se průběžně sebevzdělávají.

Pedagogové se chovají profesionálně.

Podle možností a podmínek školy zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídě, optimálně alespoň v rozsahu dvou a půl hodiny.

O realizaci nastavených cílů školního vzdělávacího programu usiluje 15 pedagogů, z toho 1 zástupkyně ředitele a 14 učitelek.

Všele školy je ředitel.

Chod mateřské školy zajišťuje 10 nepedagogických pracovníků: 1 školník, 4 uklízečky, 3 kuchařky a 1 vedoucí školní jídelny.

3.7 Spolupráce s dalšími institucemi

V běžné činnosti spolupracujeme s těmito institucemi:

- obec/město;
- školské poradenské zařízení;
- základní škola
- místní sbor dobrovolných hasičů.

Spolupráce s městskou částí, začlenění MŠ do života obce

- Zřizovatel je pravidelně seznamován se záměry MŠ a zván na události v MŠ;
- zaměřujeme se ve vzdělávací činnosti na významná místa v obci;
- prostřednictvím článků v místním tisku seznamujeme veřejnost s činností MŠ.

Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou pro Prahu 8

Škola spolupracuje s poradnou v oblasti pomoci rodičům dětí a dětem s individuálními vzdělávacími potřebami. Poradna poskytuje potřebnou pomoc a spolupráci, zpracovává diagnostiku, na žádost rodičů působí i u předškoláků v hodnocení školní zralosti.

Spolupráce se ZŠ

Vzhledem k tomu, že MŠ a ZŠ jsou součástí jedné právnické osoby, je zčásti usnadněna možnost spolupráce mezi oběma složkami. Děti z mateřské školy navštěvují základní školu a žáci základní školy zase pořádají různé akce pro děti z MŠ. Žáci osmých tříd navštěvují v závěru školního roku děti v předškolních třídách a společně tráví část dne při hrách a sportu. Začíná tak vzájemná spolupráce budoucích žáků 1. a 9. ročníku ZŠ. Škola pro předškoláky chystá předškolní přípravná setkání. Škola i školka nacvičují různá vystoupení, která pak vzájemně předvádějí menším či větším kamarádům.

Spolupráce s hasiči

Hasiči škoie pomáhají s organizováním herních aktivit v Ďáblickém háji, zároveň jsou hlavním aktérem při zajištění nácviu opuštění budovy při cvičném poplachu.

3.8 Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery

Zásadní charakteristiky spoluúčasti rodičů na chodu školy

- Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči se usiluje o oboustrannou důvěru a otevřenost.
- Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, respektive rodin.
- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole.
- Pedagogové pravidelně informují rodiče o individuálních pokrocích dítěte.
- Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskretnost.
- Mateřská škola nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity.

Spolupráce s rodiči

Spolupráce školy s rodiči je založena především na vzájemné důvěře, otevřenosti, vstřícnosti, porozumění, vzájemném respektování se, ochotě spolupracovat, na dobré informovanosti rodičů

o práci jejich dítěte i o činnosti MŠ. Zároveň je škola otevřená námětům, podnětům i připomínkám ze strany rodičů. Spolupráce probíhá na základě partnerství jak na úrovni rodič – učitelka, tak na úrovni rodič – vedení školy.

Rodiče mají možnost vstupovat do tříd, pohrát si s dětmi, účastnit se života třídy. Jednotlivé třídy pořádají akce určené pro děti a rodiče, a to nejen v prostorách MŠ.

Rodiče jsou na začátku školního roku při třídních schůzkách seznámeni se „Školním a provozním řádem MŠ“, s „Provozním řádem ŠJ MŠ“, se směrnicí „Úplata za předškolní vzdělávání“, s organizací školního roku i ostatními předpisy školy, obsahem školského zákona a vyhláškami MŠMT ČR. Základní předpisy jsou vyvěšeny po celý školní rok na nástěnkách jednotlivých tříd a na webových stránkách školy. Školní vzdělávací program PV a školní řád jsou umístěny na veřejně dostupném místě – recepci školy v ZŠ U Parkánu 17, Praha 8. Veškeré dokumenty jsou k dispozici rodičům u ředitele školy nebo u zástupkyně ředitele pro MŠ.

Rodiče dětí jsou učitelkami pravidelně seznamováni rovněž s obsahem výchovně-vzdělávací práce, s pravidly soužití v MŠ, s děním, programem a akcemi v MŠ formou informací na nástěnkách, na třídních schůzkách i při osobních pohovorech. S rodiči jsou rovněž konzultovány poznatky o chování a vývoji jejich dětí a tím také dochází ke sjednocování cílů a postupů při výchově dětí. Učitelky chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně a taktně s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě. Nabízí rodičům poradenský servis v otázkách výchovy a vzdělávání jejich dětí, ale nezasahuje do života a soukromí rodiny, varuje se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.

Velmi dobrá spolupráce s rodiči probíhá rovněž při adaptaci dětí (viz výše), při jednotlivých akcích (besídky, vystoupení pro veřejnost, loučení s předškoláky, výlety a další akce). Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu případně vstupovat do her svých dětí.

3.9 Zabezpečení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Pro děti s tělesným postižením je škola připravena:

- zajistit asistenta pedagoga;
- ve spolupráci se zřízovatelem a rodiči se snažit zabezpečit možnost pohybu po škole;

- využívat kompenzační pomůcky.
- snížit počet dětí ve třídě.

Pro děti s zrakovým postižením je škola připravena:

- zajistit asistenta pedagoga;
- zajistit bezpečné prostředí;
- zajistit předepsanou zrakovou hygienu;
- využívat kompenzační pomůcky.
- snížit počet dětí ve třídě.

Pro děti se sluchovým postižením je škola připravena:

- zajistit asistenta pedagoga;
- zajistit bezpečné prostředí;
- zajistit předepsanou sluchovou hygienu;
- využívat kompenzační pomůcky;
- zajistit vzdělávání ve vhodném komunikačním systému;
- snížit počet dětí ve třídě.

Pro děti s mentálním postižením je škola připravena:

- zajistit asistenta pedagoga;
- zajistit zvládnutí specifických dovedností nutných k sebeobsluze;
- vytvářet nabídku individualizovaných aktivit;
- využívat kompenzační pomůcky;
- snížit počet dětí ve třídě.

Pro děti s poruchami pozornosti a vnímání (dětí s poruchou učení a chování) je škola připravena:

- důsledně dodržovat individuální přístup k dítěti;
- zajistit zvýšený dohled nad bezpečností;
- využívat speciální didaktické pomůcky zaměřené na cvičení soustředění a pozornosti.

Pro děti s vadami řeči je škola připravena:

- zajistit úzkou spolupráci s odborníky a s rodiči;
- zajistit péči logopedického asistenta.

Pro děti s více vadami a autismem je škola připravena:

- zajistit asistenta pedagoga;
- zajistit zvládnutí specifických dovedností nutných k sebeobsluze;
- vytvářet nabídku individualizovaných aktivit;
- zajistit klidné a podnětné prostředí;
- snížit počet dětí ve třídě.

ŠVP MŠ respektuje individuální potřeby a možnosti každého dítěte včetně dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami však učitelky přizpůsobují jejich naplňování tak, aby se maximálně vyhovělo těmto dětem, jejich potřebám i možnostem. Učitelky vytvářejí optimální podmínky k rozvoji jejich osobnosti, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomáhají jim, aby dosáhly co největší samostatnosti.

U dětí se zdravotním znevýhodněním a postižením je zajištěno osvojení specifických dovedností v rozsahu individuálních možností dítěte v závislosti na jeho znevýhodnění či postižení. Zároveň jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky. U dětí s poruchami pozornosti a vnímání (dětí s poruchou učení a chování) je pro dítě zajištěno zklidňující prostředí, zvýšený bezpečnostní dohled, důsledný individuální přístup učitelky k dítěti, úzká spolupráce mateřské školy s PPP a s rodiči dítěte. Při výuce jsou využívány speciální didaktické pomůcky zaměřené na cvičení soustředění a pozornosti.

Rovněž při vzdělávání dětí ze sociálně, kulturně či jazykově znevýhodňujícího prostředí, dětí s oslabeným rodinným zázemím či dětí, které pocházejí z jazykově odlišného prostředí a které nemluví jazykem, v němž probíhá vzdělávání, jsou respektovány individuální potřeby a možnosti každého dítěte. Snížená sociální adaptabilita těchto dětí či zvýšená potřeba výchovy a vzdělávání v některé oblasti vyžaduje vstřícný přístup učitelky a individuální úpravu vzdělávacího obsahu i podmínek vzdělávání. V mateřské škole jsou uplatňovány speciální vzdělávací metody umožňující včasnou diagnostiku a rozvojovou stimulaci dětí. Také při vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí MŠ úzce spolupracuje s rodiči dítěte, PPP, případně i příslušnými pracovníky oddělení sociální prevence a dalšími odborníky.

3.10 Zabezpečení dětí mimořádně nadaných

Škola je připravena podporovat rozvoj mimořádně nadaných dětí.

Zásadní charakteristiky podpory mimořádně nadaných dětí:

- Spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními.
- Zadává specifické úkoly dítěti.
- Zajišťuje didaktické pomůcky.
- Zajišťuje doplnění a prohloubení vzdělávací nabídky.
- Nabízí aktivity podle zájmu a mimořádných schopností či mimořádného nadání dítěte.

ŠVP MŠ umožňuje, aby byl třídní i individuální vzdělávací program, jeho obsah i podmínky, podle potřeb a možností rozumně přizpůsoben mimořádným schopnostem dětí a případně doplněn nabídkou dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností, nadání či talentu dětí. Rozvoj a podpora mimořádných schopností je zajišťována a organizována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost a šíří obvyklé vzdělávací nabídky. I v tomto případě MŠ úzce spolupracuje s rodiči, PPP a případně dalšími odborníky.

3.11 Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Předškolní vzdělávání lze organizovat pro děti od dvou let věku. Je však nezbytné uvědomovat si specifika, související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Dítě ve věku od dvou do tří let má některé potřeby jiné nebo intenzivnější než děti starší.

Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let jsou ve škole v současné době nevyhovující, z toho důvodu nejsou děti mladší tří let v současné době ke vzdělávání v MŠ přijímány:

- Mateřská škola není vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte.
- Šatna není vybavena dostatečně velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.
- Mateřská škola není dostatečně personálně zajištěna pro vzdělávání dvouletých dětí.
- Mateřská škola není vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti.

4 Organizace vzdělávání

Kritéria přijetí dítěte:

Termín konání zápisu do MŠ oznamuje škola rodičům v souladu s platnými předpisy prostřednictvím webových stránek školy a zřizovatele, dále pomocí vývěsek MŠ, ZŠ a zřizovatele i v místním tisku. Za průběh přijímacího řízení zodpovídá zástupkyně ředitele školy.

V souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (školský zákon) viz § 34 jsou přednostně přijímány

1. Děti, na které se vztahuje povinné předškolní vzdělávání podle § 34a školského zákona, s místem trvalého pobytu v městské části Praha–Řáblice*. Povinnost předškolního vzdělávání nastává od 1. 9. školního roku následujícího po datu, kdy dítě dosáhne pěti let věku až do doby, kdy dítě zahájí povinnou školní docházku.
2. Děti, s místem trvalého pobytu v městské části Praha–Řáblice*, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně čtvrtého roku věku.
3. Děti, s místem trvalého pobytu v městské části Praha–Řáblice*, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně třetího roku věku.
4. Ostatní děti z nespádové oblasti v pořadí od nejstaršího po nejmladší.

Děti jsou přijímány dle jednotlivých bodů těchto kritérií do naplnění volné kapacity školy.

Děti jsou přijímány dle jednotlivých bodů těchto kritérií podle data narození v posloupnosti od nejstarších k mladším, tj. přednost má starší dítě před mladším.

Dle § 2 školského zákona je zajištěna zásada rovného přístupu ke vzdělání.

Další kritéria vyhlašuje každý rok ředitel školy se souhlasem zřizovatele v zákonném termínu.

Vnitřní uspořádání školy a charakteristika jednotlivých tříd:

Mateřská škola je umístěna v zahradním areálu. Celek objektu mateřské školy tvoří 4 "domečky" (žlutý, zelený, červený a modrý podle barvy fasády) se samostatnými vchody. V každém domečku mají své pracoviště dvě třídy. Jedna v přízemním podlaží, druhá v prvním patře. Pouze v modrém domečku mateřská škola využívá jen první podlaží. V přízemí má dočasně umístěny dvě učebny základní škola. Vždy dva domečky jsou společně propojeny spojovací chodbou, která slouží pouze školnímu personálu, není určena ani dětem, ani rodičům. Pro personál je tady zajištěn přístup do všech částí budovy vnitřním prostorem. Každá třída mateřské školy má k dispozici pracovnu a hernu, ta zároveň slouží jako ložnice. Pracovny jsou vybaveny moderním nábytkem, pomůckami a hračkami, jejichž sortiment se průběžně doplňuje a obnovuje.

Pro všech sedm tříd připravuje stravu školní jídelna. Má vlastní kuchyni umístěnou v objektu propojujícím žlutý a modrý domeček. Děti se stravují ve svých prostorách svých učeben, paní kuchařky jim stravu přivážejí v přepravních vozících, do pater ji dopravují i pomocí výtahů. Každá třída má vlastní malou kuchyňku, kde kuchařky pokrmy připraví na talíře. V kuchyňkách se zároveň i myje v myčkách bílé nádobí.

K běžnému životu třídy patří také dětská šatna a koupelna s odděleným prostorem umývárny a toalet.

Individuální vzdělávání:

Mateřská škola uskutečňuje individuální vzdělávání dle §34b školského zákona.

Ředitel školy doporučí zákonnému zástupci dítěte, které je individuálně vzděláváno, oblasti, v nichž má být dítě vzděláváno. Tyto oblasti vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Mateřská škola ověří úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech a případně doporučí zákonnému zástupci další postup při vzdělávání. Ověřování probíhá ve dvou předem stanovených termínech.

5 Charakteristika vzdělávacího programu

Vzdělávací cíle a záměry:

Východiskem pro zpracování školního vzdělávacího programu naší mateřské školy byl Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV), který poskytuje rámcová pravidla pro vzdělávání dětí předškolního věku. Tvorba ŠVP MŠ byla ovlivněna především tím, že škola jako celek (mateřská i základní) je budována s důrazem na rozvoj mezilidských vztahů. Zásadním záměrem je proto vytvořit ve škole atmosféru vzájemné důvěry mezi dětmi a učiteli, učiteli a rodiči, mezi učiteli navzájem, učiteli a vedením školy i školy se zřizovatelem, a zajistit tak příznivé klima pro dobré a úspěšné fungování školy.

Úkolem vzdělávání v mateřské škole je doplňovat rodinnou výchovu a promyšleným, po odborné stránce vhodně zvoleným programem zajistit dítěti dostatek mnohostranných podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Na základě dlouhodobých zkušeností jsme dospěli k závěru, že děti, jejichž rodiče jsou převážně po celý den v zaměstnání, potřebují posílit citovou výchovu a podpořit schopnost navazovat kvalitní mezilidské vztahy. To se škole daří také formou rozvíjení a prohlubování vztahu k místu, k obci, i se zaměřením na environmentální výchovu. Velmi důležitou úlohu proto při zpracování ŠVP MŠ hrálo také umístění školy v blízkosti přírodní lokality Ďáblický háj a hvězdárny na kopci Ládví.

Mateřská škola rovněž preferuje program podporující zdraví dětí i dospělých. Zdraví je podmínkou celkově hodnotného života jednotlivce, společnosti i světa. Týká se člověka jako takového a také prostředí, ve kterém žije. Zdraví je pocit životní pohody, souladu a harmonie.

Člověk podporující zdraví se vyznačuje následujícími kompetencemi:

- Rozumí celistvému pojetí zdraví, pojmům podpory zdraví a prevence nemocí, dovede posoudit, jaký vliv na zdraví mají situace, nabídky, média a další jevy.
- Uvědomuje si, že zdraví je prioritní hodnotou.
- Dovede řešit problémy a řeší je.
- Má vyvinutou odpovědnost za vlastní chování a za způsob života.
- Posiluje duševní odolnost.
- Ovládá dovednosti komunikace a spolupráce.
- Podílí se aktivně na tvorbě podmínek a prostředí pro zdraví všech.

Zaměření naší mateřské školy a její cíle

Naše mateřská škola není zapojena do žádného alternativního projektu, ale seznamujeme se všemi zdroji a vybíráme si z nich zajímavé podněty, které aplikujeme do svého vlastního programu. Náš vzdělávací program má maximálně podporovat individuální rozvojové možnosti dětí, zároveň rozdíly v jejich individuálních výkonech i osobnostní rozdíly pokládáme za přirozené a samozřejmé.

Vzdělávací cíl:

- spokojené a samostatné dítě, které je připravené se učit a rozvíjet své schopnosti, vnímat své okolí a komunikovat s ním;
- radostně a spokojeně prožít společné roky v mateřské škole a připravit se na přechod do základní školy.

Zaměření naší mateřské školy:

- umožnit dětem poznávat různorodé a zajímavé činnosti;
- mít dostatek času pro spontánní hru, relaxační a odpočinkové činnosti;
- reagovat na požadavky rodičů týkajících se akcí pro děti, informovat rodiče, reagovat na jejich přání, potřeby, návrhy;
- vést děti ke zdravému životnímu stylu;
- ulehčit přechod do školy.

Zásady vzdělávací práce

Učitelky se při výchovně-vzdělávací práci zaměřují na dodržování přirozených lidských potřeb (fyzilogické potřeby, potřeba bezpečí, potřeba sounáležitosti, uznání a seberealizace), podporují volný pohyb dětí, výchovu ke zdraví a tělesné pohodě. V MŠ vytváří podnětné a bezpečné sociální prostředí. Jednotlivé učitelky úzce spolupracují vzájemně mezi sebou, s vedením školy, s ostatními provozními zaměstnanci MŠ, pěstují dobré partnerské vztahy s rodiči, spoluprací s ostatními pedagogickými pracovníky základní školy a začleňují výsledky výchovně vzdělávací práce MŠ do života obce.

Formy a metody práce:

Metody a formy práce vždy volíme s konkrétním cílením na konkrétní skupinu dětí, abychom podporovali jejich individuální rozvoj.

Činnosti probíhají zpravidla v menších skupinách nebo individuálně, jsou využívány i frontální formy práce.

Didaktický styl je založen na principu nabídky – na vlastní volbě a aktivní účasti dítěte. Hlavním úkolem pedagoga je promýšlet a dítěti nabízet vhodné činnosti, připravovat prostředí a příležitosti, jak přemýšlet, poznávat a vyhodnocovat okolní svět. Pedagog je ve vzdělávacím procesu ve velké míře pozorovatelem a průvodcem dítěte. Dětem je dopřáván dostatečný prostor pro spontánní hru s vlastní volbou hračky, místa i kamarádů.

6 Vzdělávací obsah

6.1 Principy a metody vzdělávání

Za nejvhodnější metodu pro předškolní vzdělávání považujeme vzdělávání hrou, činnostmi a prožitky. Prožitkové učení je založeno na přímých zážitcích dítěte, podporuje zvědavost a touhu objevovat, učit se, prožívat radost z učení a nebát se chybovat. Probouzí jeho zájem získávat nové poznatky, dovednosti, realizovat vlastní plány.

Ve velké míře využíváme situační učení, založené na využívání nebo navozování určitých situací. To umožňuje dítěti získávat praktické poznatky a dovednosti v okamžiku, který právě prožívá a kdy tyto poznatky právě potřebuje.

Mateřská škola poskytuje vhodné vzory chování a postojů v průběhu celého dne i v didakticky zaměřených činnostech, spontánní sociální učení je založeno na principu nápodoby.

Vzdělávací program je postaven na vyváženém uplatňování spontánních i řízených aktivit, které jsou vzájemně propojené a doplňují se a podmiňují.

6.2 Třídní vzdělávací program

Třídní vzdělávací program vychází ze školního vzdělávacího programu.

Třídní vzdělávací program sestavují učitelky pro vlastní třídu, skupinu dětí. Cílem jejich práce je respektovat konkrétní vzdělávací možnosti konkrétních dětí ve třídě. Jde o plán práce pro daný školní rok, dokument je průběžně upravován, doplňován podle potřeb třídy.

Třídní vzdělávací program obsahuje charakteristiku třídy, z ní vycházející konkrétní vzdělávací nabídku v rámci plnění cílů konkrétního integrovaného bloku a přehled evaluačních činností v rámci třídy.

Cílem třídního vzdělávacího programu je zajistit, aby vzdělávací obsah odpovídal svým zaměřením i úrovni náročnosti potřebám, možnostem a zkušenostem dětí ve třídě, aby se odvíděl od nejbližšího a známého ke vzdálenějšímu a neznámému, aby již osvojené poznatky a dovednosti byly postupně prohlubovány a dále rozvíjeny apod.

6.3 Uspořádání témat ŠVP

Témata jsou v ŠVP rozpracována do tří integrovaných bloků.

Bloky se zabývají jednotlivými oblastmi života dítěte a jeho vztahy, nazvali jsme je: Jsem člověk, Člověk mezi lidmi, Člověk a příroda.

Do všech bloků jsou implementovány výstupy ze všech pěti vzdělávacích oblastí: biologické - Dítě a jeho tělo, psychické - Dítě a psychika, interpersonální - Dítě a ten druhý, společensko - kulturní - Dítě a společnost, environmentální - Dítě a svět.

6.3.1 Klíčové kompetence a výchovně vzdělávací strategie

KOMPETENCE K UČENÍ

Dítě na konci předškolního vzdělávání:

- se zájmem pozoruje, zkoumá, objevuje
- užívá jednoduché znaky a symboly k popisu skutečnosti
- všímá si, co se kolem něho děje, snaží se tomu porozumět
- nabyté poznatky a zkušenosti užívá v praktických situacích
- učí se posuzovat své síly a hodnotit své výkony a pokroky

Paní učitelky vybírají z těchto výchovně vzdělávacích strategií:

- nabízejí dětem různé druhy praktických činností;
- učí děti trpělivosti, motivují při hledání různých řešení;
- kladou důraz a upřednostňují učení prožitkem;
- podporují zájem o pozorování, vybízejí je ke kladení otázek a hledání odpovědí;
- zbytečně nespěchají, poskytují dostatečný časový prostor pro dokončení činností;
- oceňují snahu, ne pouze výsledek;
- upřednostňují pozitivní motivaci;
- hodnotí konkrétně, věcně, dávají dětem zpětnou vazbu k jejich činnostem;
- vedou děti k sebehodnocení;
- seznamují děti s obecně známými znaky a symboly;
- využívají dění z okolního světa pro plánování tematické nabídky činností.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

Dítě na konci předškolního vzdělávání:

- všímá si svého okolí, vyhodnocuje jednoduché problémy a pokouší se je řešit na základě svých dovedností a zkušeností
- k řešení problémů využívá cestu pokus omyl, zkouší, hledá nové možnosti a varianty řešení

- chápe jednoduché algoritmy řešení logických a matematických úloh, snaží se je využívat v nových situacích
- nebojí se v řešení problému chybovat, následuje-li pozitivní hodnocení jeho snahy
- zpřesňuje si matematické představy, užívá číselných a matematických pojmů

Paní učitelky vybírají z těchto výchovně vzdělávacích strategií:

- vybízejí děti k pozorování svého okolí, podněcují k přemýšlení o pozorovaném;
- cíleně vytvářejí situace, ve kterých děti získají nové zkušenosti, poznatky;
- vedou děti ke snaze řešit problém samostatně adekvátně svému věku;
- diskutují s dětmi o různých řešeních;
- dávají dětem prostor ke hledání vhodných postupů vedoucích k cíli;
- oceňují snahu, hledání vlastního způsobu řešení;
- vyslechnou jiný názor dítěte na řešení problému;
- staví před děti dosažitelné cíle, přiměřené, pro dítě splnitelné úkoly, aby měly možnost zažít úspěch;
- motivují děti ke vzájemné spolupráci při řešení problému;
- vedou děti k tomu, aby se nebály požádat o pomoc v případě neúspěchu, aby věděly na koho se obrátit s žádostí o pomoc či radu.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Dítě na konci předškolního vzdělávání:

- samostatně vyjadřuje své myšlenky, vhodně formuluje věty, rozumí slyšenému a reaguje, smysluplně vede dialog
- sděluje své pocity, vypráví zážitky, využívá různé prostředky (řečové, výtvarné, hudební, dramatické apod.)
- komunikuje s dětmi i známými dospělými bez ostychu a aktivně
- ví, že se lidé dorozumívají různými jazyky a že je třeba se jim učit

Paní učitelky vybírají z těchto výchovně vzdělávacích strategií:

- nabízejí dětem prostor pro vyjadřování vlastních myšlenek;
- zajišťují širokou nabídku činností jako podporu rozšiřování slovní zásoby;
- nabízejí řadu pomůcek pro rozšiřování slovní zásoby;
- podporují děti v poznávání významů nových slov a v jejich užívání;
- vedou s dětmi společné diskuse, rozhovory;
- vedou děti k vypravování podle obrázků i vyjádření vlastních zkušeností;
- učí děti naslouchat čteným příběhům a následně pak vypravovat, co slyšely;
- nabízejí dětem práci s knihou, učí je vyhledávat v knihách, chápat je jako inspiraci, jako zdroj informací;
- navštěvují s dětmi divadelní představení;
- vedou děti ke komentování zážitků;
- dramatizují s dětmi různé situace;
- podporují děti ve vyjadřování se nejen slovem, ale i výtvarnými technikami, gesty, mimikou, hudbou;
- umožňují dětem navazovat komunikaci i mimo svou třídu, pověřují je vyřizováním drobných

- vzkazů, připravují aktivity společné pro děti z různých tříd, i společné pro děti z mateřské školy i základní školy;
- využívají různé situace k seznamování s jinými jazyky, porovnávání, – návštěvy, spolužáci jiných národností.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Dítě na konci předškolního vzdělávání:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech, vytváří si svůj názor
- uvědomuje si odpovědnost za své jednání
- spolupracuje s druhými dětmi ve skupině, domlouvá se na společném řešení, učí se respektovat názor druhého a přijímat kompromisy
- chová se ohleduplně a citlivě, pomáhá slabším a potřebnějším
- chápe, že lidé jsou různí, je tolerantní k odlišnostem
- v běžných situacích se chová podle pravidel společenského chování
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně, dokáže odmítnout, co je mu nepříjemné
- chápe, že konflikty je dobré řešit dohodou, brání se projevům násilí
- odmítá nespravedlnost, ponižování, agresivitu

Paní učitelky vybírají z těchto výchovně vzdělávacích strategií:

- posilují pozitivní školní a třídní klima, vlastním prosociálním chováním dávají dětem pozitivní vzory;
- pozitivně hodnotí pozitivní jednání, nevhodné chování krátce odmítají;
- učí děti brát ohledy na ostatní, podporují je v pomoci druhým;
- podporují kamarádské vazby;
- zařazují kooperativní hry, skupinové činnosti (výtvarné, hudební, dramatické aj.);
- vedou děti k ochotě rozdělit se, půjčovat si hračky a pomůcky, udělat druhému radost;
- společně s dětmi se zaměřují na hledání způsobů, jak chránit soukromí a bezpečí své i druhých;
- využívají připravené i nahodilé situace, ve kterých si děti mohou uvědomit hrozící nebezpečí;
- vedou děti k pochopení, využívání a respektování práva odmítnout a nezúčastnit se;
- učí děti respektovat jiný názor, jedinečnost každého jedince.

KOMPETENCE ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ

Dítě na konci předškolního vzdělávání:

- plánuje, organizuje a řídí své činnosti
- rozhoduje se svobodně o svých věcech a ví, že za své rozhodnutí nese zodpovědnost
- přistupuje zodpovědně k plnění úkolů
- zajímá se o druhé a o okolní svět
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, a o tom, co je s nimi v rozporu
- podílí se na vytváření pravidel soužití vrstevníků ve skupině

- zajímá se o okolní prostředí a ví, že ho může a má možnost ovlivňovat
- podle svým možností pečuje o své zdraví a zdraví druhých
- vyhledává zdravé a bezpečné prostředí

Paní učitelky vybírají z těchto výchovně vzdělávacích strategií:

- podporují sebevědomí dětí;
- pomáhají dětem v objevování silných stránek a jejich využívání;
- respektují individuální tempo dětí, nechávají potřebný prostor a čas k dokončení činnosti;
- společně s dětmi pojmenovávají třídní pravidla, vysvětlují si jejich význam a prospěch pro všechny;
- seznamují děti s okolím školy, pozorují jeho proměny i vliv člověka na tyto změny;
- kladou důraz na rozvoj vztahu k přírodě a environmentálnímu chování;
- učí děti zacházet šetrně a hospodárně s hračkami, pomůckami a vybavením školy i ostatních dětí;
- názorným příkladem vedou děti k významu práce druhých.

6.4 Integrované bloky

6.4.1 Člověk mezi lidmi

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK MEZI LIDMI
Vzdělávací oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a společnost, Dítě a svět, Dítě a ten druhý, Dítě a jeho psychika
Charakteristika integrovaného bloku	Dítě prostřednictvím integrovaného bloku Člověk mezi lidmi v souladu s vývojem: • rozvíjí své schopnosti a dovednosti důležité pro navazování mezilidských vztahů; • seznamuje se se základními pravidly chování ve vztazích s druhými lidmi; • rozvíjí svou dovednost navazovat kontakty a komunikovat v rámci dvojice lidí i ve skupině; • rozvíjí svou schopnost spolupracovat a domlouvat se na společném cíli; • učí se chránit své osobní bezpečí a udržovat bezpečné prostředí; • buduje pozitivní vztah k přírodě, ve které žije; • poznává okolní prostředí, učí se o propojení vztahu člověk - prostředí, v němž žije; • připravuje se na vstup do světa školy. Cílem je podpora dítěte v procesu utváření vztahů s jiným dítětem, s dospělým v mateřské škole, s druhými lidmi, obohacování a rozvoj možností v oblasti komunikace, v seznamování se s prostředím, ve kterém dítě žije, a utváření pozitivního vztahu k němu. Plněné očekávané výstupy z RVP: • koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou • zachovávat správné držení těla • ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem • ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK MEZI LIDMI
	• zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami • zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.) • zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) • pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem • správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči • vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách • vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se) • porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách) • sledovat a vyprávět příběh, pohádku • vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) • vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimati si (nového, změněného, chybějícího) • poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) • záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost • naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK MEZI LIDMI
	• vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim • nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) • řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ • postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí • chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase • chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.) • řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ • nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným • přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit • odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory • uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je • respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti • prožívat radost ze zvládnutého a poznaného • rozhodovat o svých činnostech • vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. • prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK MEZI LIDMI
	• ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování • uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky) • přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky • vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení • respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti • zorganizovat hru • uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí • být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem • navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho • spolupracovat s ostatními • přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství • porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad • uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou • respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. • chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené • vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK MEZI LIDMI
	• uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) • utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti) • dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair • zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. • uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají) • chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí • pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat • začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti • chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé • adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody • vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí) • chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK MEZI LIDMI
	- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) - osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi - zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) - všímat si změn a dění v nejbližším okolí - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všímat si nepořádků a škod, upozornit na ně - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) - zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
Poznámky k integrovanému bloku v rámci vzdělávacího obsahu	Učitelky v jednotlivých třídách vybírají do třídních vzdělávacích programů ze vzdělávací nabídky školního vzdělávacího programu.

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
Výchovné a vzdělávací strategie	- kompetence k učení - kompetence k řešení problémů - komunikativní kompetence - sociální a personální kompetence - činnostní a občanské kompetence	
Vzdělávací nabídka		Očekávané výstupy IB – konkretizované výstupy ŠVP
• lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě)		- hází a chytá míč, užívá různé náčiní a nářadí - běhá, skáče, udržuje rovnováhu na jedné noze

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)		
• manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním	• vede stopu tužky při kresbě apod. • pracuje se stavebnicemi, skládankami (staví z kostek, navléká korálky, skládá mozaiky, zaváže kličku) • zvládá výtvarné činnosti, provádí jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem - překládání, textilem, modelovací hmotou)	
• zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)	• postaví se zpříma a udrží správné držení těla po dobu vnější kontroly	
• konstruktivní a grafické činnosti	• drží správně tužku (dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím) • vede stopu tužky při kresbě apod. • napodobí základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena • pracuje se stavebnicemi, skládankami (staví z kostek, navléká korálky, skládá mozaiky, zaváže kličku)	
• hudební a hudebně pohybové hry a činnosti	• doprovází pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech) • zachází správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)	
• jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.	• samostatně jí, používá příbor, nalévá si nápoj, používá ubrousek • udržuje pořádek, zvládá jednoduché úklidové práce	
• činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí	• pojmenuje viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek)	
• příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí	• samostatně jí, používá příbor, nalévá si nápoj, používá ubrousek • pojmenuje viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek)	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
• artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti	• dorozumí ve verbálně i nonverbálně (např. používá gesta, udrží oční kontakt, reaguje správně na neverbální podněty)	
	• chápe jednoduché hádanky a vtipy	
	• pozná a najde k sobě slova, která se rýmují, doplní chybějící slovo do rýmu	
• společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)	• dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu - řečovou kázeň (např. dokáže naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokáže zformulovat otázku, samostatně a smysluplně na otázku odpovědět, umí komentovat zážitky a aktivity, posuzuje slyšené)	
• poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů	• spontánně vypráví zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií	
• grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen	• pozná a najde k sobě slova, která se rýmují, doplní chybějící slovo do rýmu	
• prohlížení a „čtení“ knížek	• pozná a vyhledá slova protikladného významu, podobného významu, slova stejně znějící a slova různého významu	
• hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest	• dorozumí ve verbálně i nonverbálně (např. používá gesta, udrží oční kontakt, reaguje správně na neverbální podněty)	
	• pozná a vyhledá slova protikladného významu, podobného významu, slova stejně znějící a slova různého významu	
• činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)	• dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu - řečovou kázeň (např. dokáže naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokáže zformulovat otázku, samostatně a smysluplně na otázku odpovědět, umí komentovat zážitky a aktivity, posuzuje slyšené)	
	• zná, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit	
• vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo	• spontánně vypráví zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií	
• přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování	• soustředěně poslouchá pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sleduje pozorně divadelní představení a následně ho	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		reprodukuje), nenechá se vyrušit - neodbíhá od činnosti, pracuje v klidu (např. vyřeší labyrint)
		• zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek
• záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí		• rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky • zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek
• motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností		• samostatně se rozhoduje v některých činnostech • odhalí podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat • zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek
• konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)		• uposlechne pokynu dospělého a řídí se jím • samostatně se rozhoduje v některých činnostech • zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty	zaregistruje změny ve svém okolí (všimne si, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku)	
	spontánně vypráví zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co samo zažilo příjemného i nepříjemného	
	samostatně se rozhoduje v některých činnostech	
	zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek	
smyslové hry, nejruznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.	zaregistruje změny ve svém okolí (všimne si, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku)	
	soustředěně poslouchá pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sleduje pozorně divadelní představení a následně ho reprodukuje), nenechá se vyrušit - neodbíhá od činnosti, pracuje v klidu (např. vyřeší labyrint)	
	zapamatuje si pohádku, děj, příběh a převypráví ho	
	zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek	
námětové hry a činnosti	spontánně vypráví zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co samo zažilo příjemného i nepříjemného	
	záměrně si zapamatuje a vybaví prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vypráví zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenuje květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatuje si rytmus, melodií)	
	zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek
• hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)		• rozvíjí a obohacuje hru podle své představivosti a fantazie
		• uposlechne pokynu dospělého a řídí se jím
		• vyjadřuje fantazijní představy
		• jednoduchý problém vyřeší samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších situacích se poradí, postupuje podle pokynů a instrukcí
		• záměrně si zapamatuje a vybaví prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vypráví zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenuje květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatuje si rytmus, melodii)
		• vyjádří vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymyslí krátké dramatické scénky, naznačí, vyjádří pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvární slyšenou melodii)
• řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant		• zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek
		• rozvíjí a obohacuje hru podle své představivosti a fantazie
		• slovně, výtvarně, technicky vyjádří svoje jednoduché "nápad", experimentuje, některé problémy řeší cestou pokus - omyl
		• jednoduchý problém vyřeší samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších situacích se poradí, postupuje podle pokynů a instrukcí
		• dokončí příběh, pohádku (např. vymyslí konec, jinou variantu)
		• dokreslí chybějící část na obrázku, sestaví části ve celek, vytvoří jednoduchý model, stavbu, provede obměnu, tvoří dle vlastní představy, např. stavby z kostek
		• navrhuje další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...)

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)	soustředěně poslouchá pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sleduje pozorně divadelní představení a následně ho reprodukuje), nenechá se vyrušit - neodbíhá od činnosti, pracuje v klidu (např. vyřeší labyrint)	
	rozvíjí a obohacuje hru podle své představivosti a fantazie	
	zapamatuje si pohádku, děj, příběh a převypráví ho	
	záměrně si zapamatuje a vybaví prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vypráví zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenuje květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatuje si rytmus, melodii)	
	dokreslí chybějící část na obrázku, sestaví části ve celek, vytvoří jednoduchý model, stavbu, provede obměnu, tvoří dle vlastní představy, např. stavby z kostek	
	uvědomuje si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)	
	navrhne další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...)	
činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)	záměrně si zapamatuje a vybaví prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vypráví zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenuje květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatuje si rytmus, melodii)	
	projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích	
činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)	rozliší některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umí je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení)	
	pochopí význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohněm koupání, skákání do vody atd.)	
	napodobí základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.)	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		• projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích • pamatuje si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatuje si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso)
• hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině		• uposlechne pokynu dospělého a řídí se jím • napodobí základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.) • rozlišuje vpravo - vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět • pamatuje si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatuje si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) • rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • dokreslí chybějící část na obrázku, sestaví části ve celek, vytvoří jednoduchý model, stavbu, provede obměnu, tvoří dle vlastní představy, např. stavby z kostek • orientuje se v prostoru podle slovních pokynů
• činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci		• rozpozná geometrické tvary - čtverec, kruh, obdélník, trojúhelník • pochopí význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohněm koupání, skákání do vody atd.) • napodobí základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.)

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání
	• pamatuje si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatuje si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) • orientuje se v řadě (např. první, poslední, uprostřed)
• činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.	• soustředěně poslouchá pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sleduje pozorně divadelní představení a následně ho reprodukuje), nenechá se vyrušit - neodbíhá od činnosti, pracuje v klidu (např. vyřeší labyrint) • rozlišuje vpravo - vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět • pamatuje si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatuje si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) • rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízký, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • orientuje se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) • rozlišuje základní časové údaje, uvědomuje si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu)
• činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu	• samostatně splní jednoduchý úkol, poradí si v běžné a opakující se situaci, cítí ze své samostatnosti uspokojení (je na ni hrdý)
• činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné	• samostatně splní jednoduchý úkol, poradí si v běžné a opakující se situaci, cítí ze své samostatnosti uspokojení (je na ni hrdý) • reaguje přiměřeně dané situaci (odmítá agresi, přijímá vzor společenského chování, umí se podřídít) • hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem • umí se přizpůsobit změnám • přijímá povinnost, soustředí se na činnost a samostatně ji dokončí

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		• přijímá pokyny • plní činnosti podle instrukcí
• činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení		• přijímá pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (ví, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ) • samostatně splní jednoduchý úkol, poradí si v běžné a opakující se situaci, cítí ze své samostatnosti uspokojení (je na ni hrdý) • umí se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhoduje, co udělá, co odmítne, jak se zachová) • nebojí se požádat o pomoc, o radu • hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem • přijímá pokyny
• příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání		• respektuje a přijímá přirozenou autoritu dospělých
• cvičení organizačních dovedností		• umí se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhoduje, co udělá, co odmítne, jak se zachová) • umí se přizpůsobit změnám • plní činnosti podle instrukcí
• sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte		• projevuje se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhá druhým (např. kamarádům, mladším, slabším aj.)
• cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)		• respektuje a přijímá přirozenou autoritu dospělých • nebojí se požádat o pomoc, o radu • přiměřeně reaguje ve známých situacích, umí se zklidnit ovládnout se, potlačit projev agrese
• činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní		• zapojuje se do činností, komunikuje, kooperuje s dětmi i se známými dospělými, odmítne neznámé dospělé • projevuje se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhá druhým (např. kamarádům, mladším, slabším aj.)

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)	projevuje se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhá druhým (např. kamarádům, mladším, slabším aj.)	
činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních	- přijímá pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (ví, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ) - projevuje se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhá druhým (např. kamarádům, mladším, slabším aj.)	
běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým	- navazuje kontakty s dospělým (např. s novým učitelem) - vyjednává s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluví se na společném řešení - obhájí svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímá názor druhého, dohaduje se s ním na kompromisním řešení	
sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy	spoluvytváří prostředí pohody	
společenské hry, společné aktivity nejrozličnějšího zaměření	využívá neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla apod.)	
kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách	- vyjednává s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluví se na společném řešení - všímá si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělí se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, počká, vystřídá se)	
společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému	- obhájí svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímá názor druhého, dohaduje se s ním na kompromisním řešení - všímá si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělí se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, počká, vystřídá se) - důvěřuje vlastním schopnostem	
aktivity podporující sbližování dětí	- všímá si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělí se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, počká, vystřídá se) - spoluvytváří prostředí pohody - cítí sounáležitost s ostatními	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
• aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)	• všímá si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělí se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, počká, vystřídá se)	
	• uvědomuje si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)	
	• cítí sounáležitost s ostatními	
• hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého	• využívá neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla apod.)	
	• uvědomuje si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)	
• činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě	• obhazuje svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímá názor druhého, dohaduje se s ním na kompromisním řešení	
	• uvědomuje si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)	
• činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)	• uvědomuje si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)	
• hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých	• obhazuje svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímá názor druhého, dohaduje se s ním na kompromisním řešení	
	• cítí sounáležitost s ostatními	
	• nabízí pomoc	
• četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením	• obhazuje svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímá názor druhého, dohaduje se s ním na kompromisním řešení	
	• nabízí pomoc	
• běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování	• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci	
	• dodržuje společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti	
	• chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		• rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy • pojmenuje povahové vlastnosti • chápe funkci rodiny a jejích členů • orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování • reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) • vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy • navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství • cítí se plnohodnotným členem skupiny • projevuje ohleduplnost zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, váží si jejich práce i úsilí • je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu • v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektuje dohodnutá pravidla a neruší ostatní při vnímání
• aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy		• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci • dodržuje společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti • chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat • rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		• reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) • vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy • navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství
• spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě		• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci • dodržuje společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti • chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat • zachází šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby • rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy • pojmenuje povahové vlastnosti • orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování • reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) • vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy • navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství • projevuje ohleduplnost zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, váží si jejich práce i úsilí

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích		- chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat - orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování - reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) - navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství - cítí se plnohodnotným členem skupiny - je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)		- orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování - je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu - v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektuje dohodnutá pravidla a neruší ostatní při vnímání
receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)		v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektuje dohodnutá pravidla a neruší ostatní při vnímání

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
• setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě • hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává	• v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektuje dohodnutá pravidla a neruší ostatní při vnímání	
	• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci • dodržuje společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti • chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat • chápe funkci rodiny a jejích členů • orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování • reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) • navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství • cítí se plnohodnotným členem skupiny • projevuje ohleduplnost zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, váží si jejich práce i úsilí • je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu	
• aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí	• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci • dodržuje společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		• chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat • rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy • orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování • reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) • vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy • navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství • cítí se plnohodnotným členem skupiny • projevuje ohleduplnost zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, váží si jejich práce i úsilí • je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
• hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)		• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci • zachází šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby • orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování
• aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy		• v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektuje dohodnutá pravidla a neruší ostatní při vnímání

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)		
přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety	rozumí běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumí tomu, co se ve známém prostředí děje)	
aktivitu zaměřenou k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)	rozumí běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumí tomu, co se ve známém prostředí děje)	
poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím	chápe základní pravidla chování pro chodce	
hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat	chápe základní pravidla chování pro chodce	
přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)	ví, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje, běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímá jako samozřejmé a přirozeně se tomuto dění přizpůsobuje	
kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)	zvládá běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují	
pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)	spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)	
ekologicky motivované hravé aktivity (ekohry)	spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)	
smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí	spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)	
Očekávané výstupy RVP	Očekávané výstupy IB	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody	• reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play) • cítí se plnohodnotným členem skupiny • navazuje s dětmi vztahy, má ve skupině své kamarády, udržuje a rozvíjí s nimi přátelství • vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy	
být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem	• projevuje se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhá druhým (např. kamarádům, mladším, slabším aj.)	
chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase	• rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízký, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • rozlišuje vpravo - vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět • rozlišuje základní časové údaje, uvědomuje si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu) • orientuje se v řadě (např. první, poslední, uprostřed)	
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)	• rozpozná geometrické tvary - čtverec, kruh, obdélník, trojúhelník	
chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené	• důvěřuje vlastním schopnostem • spoluvytváří prostředí pohody • uvědomuje si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke starším)	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé	• reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)	
chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez predsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí	• rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy • projevuje ohleduplnost zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, váží si jejich práce i úsilí	
dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair	• chápe podstatu hry a její pravidla, dodržuje pravidla her a jiných činností, hraje spravedlivě, nepodvádí, umí i prohrávat	
koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou	• postaví se zpříma a udrží správné držení těla po dobu vnější kontroly • hází a chytá míč, užívá různé náčiní a nářadí	
nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným	• navrhuje další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...) • samostatně se rozhoduje v některých činnostech	
naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit	• záměrně si zapamatuje a vybaví prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vypráví zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenuje květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatuje si rytmus, melodii) • zapamatuje si pohádku, děj, příběh a převypráví ho • zapamatuje si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí - kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodií (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek	
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho	• navazuje kontakty s dospělým (např. s novým učitelem)	
odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory	• přijímá pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (ví, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ)	
orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)	• zvládá běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
		• spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)
osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi		• rozumí běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumí tomu, co se ve známém prostředí děje)
ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem		• doprovází pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech)
ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)		• zvládá výtvarné činnosti, provádí jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem - překládání, textilem, modelovací hmotou) • napodobí základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena • vede stopu tužky při kresbě apod. • drží správně tužku (dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím)
pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat		• chápe funkci rodiny a jejích členů • orientuje se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umí jim přizpůsobit své chování • je schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem		• pojmenuje viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek)
pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno		• dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu - řečovou kázeň (např. dokáže naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokáže zformulovat otázku, samostatně a smysluplně na otázku odpovědět, umí komentovat zážitky a aktivity, posuzuje slyšené)
porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad		• využívá neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla apod.)

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)		• pozná a najde k sobě slova, která se rýmují, doplní chybějící slovo do rýmu
postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí		• orientuje se v prostoru podle slovních pokynů • jednoduchý problém vyřeší samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších situacích se poradí, postupuje podle pokynů a instrukcí
poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno		• rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky
přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit		• projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích
přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky		• přiměřeně reaguje ve známých situacích, umí se zklidnit ovládnout se, potlačit projev agrese • umí se přizpůsobit změnám
přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství		• vyjednává s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluví se na společném řešení
prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)		• reaguje přiměřeně dané situaci (odmítá agresi, přijímá vzor společenského chování, umí se podřídit) • přiměřeně reaguje ve známých situacích, umí se zklidnit ovládnout se, potlačit projev agrese
prožívat radost ze zvládnutého a poznaného		• samostatně splní jednoduchý úkol, poradí si v běžné a opakující se situaci, cítí ze své samostatnosti uspokojení (je na ni hrdý)
řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“		• napodobí základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.) • slovně, výtvarně, technicky vyjádří svoje jednoduché "nápady", experimentuje, některé problémy řeší cestou pokus - omyl
respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.		• všímá si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělí se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, počká, vystřídá se)

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti	• samostatně splní jednoduchý úkol, poradí si v běžné a opakující se situaci, cítí ze své samostatnosti uspokojení (je na ni hrdý) • respektuje a přijímá přirozenou autoritu dospělých • přijímá pokyny • plní činnosti podle instrukcí	
rozhodovat o svých činnostech	• umí se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhoduje, co udělá, co odmítne, jak se zachová)	
rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně	• spolupřispívat k pohodě prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)	
sledovat a vyprávět příběh, pohádku	• pozná a vyhledá slova protikladného významu, podobného významu, slova stejně znějící a slova různého významu	
spolupracovat s ostatními	• vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení	
správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči	• spontánně vypráví zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií	
uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)	• umí ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci	
uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou	• obhájí své potřeby, svůj postoj či přání, přijímá názor druhého, dohaduje se s ním na kompromisní řešení	
utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)	• dodržuje společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti	
uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí	• přiměřeně reaguje ve známých situacích, umí se zklidnit ovládnout se, potlačit projev agrese	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)	• hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem	
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	• zapojuje se do činností, komunikuje, kooperuje s dětmi i se známými dospělými, odmítne neznámé dospělé	
uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)	• rozlišuje společensky nežádoucí chování, vnímá co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy	
ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování	• umí se přizpůsobit změnám • reaguje přiměřeně dané situaci (odmítá agresi, přijímá vzor společenského chování, umí se podřídit)	
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)	• rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky	
vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)	• chápe jednoduché hádanky a vtipy	
vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)	• v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektuje dohodnutá pravidla a neruší ostatní při vnímání	
vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)	• nabízí pomoc • cítí sounáležitost s ostatními	
vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení	• zná, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit	
všimnout si změn a dění v nejbližším okolí	• ví, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje, běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímá jako samozřejmé a přirozeně se tomuto dění přizpůsobuje	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.	• nebojí se požádat o pomoc, o radu • hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem	
vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách	• dorozumí ve verbálně i nonverbálně (např. používá gesta, udrží oční kontakt, reaguje správně na neverbální podněty)	
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim	• dokreslí chybějící část na obrázku, sestaví části ve celek, vytvoří jednoduchý model, stavbu, provede obměnu, tvoří dle vlastní představy, např. stavby z kostek • vyjádří vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymyslí krátké dramatické scénky, naznačí, vyjádří pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvární slyšenou melodii) • dokončí příběh, pohádku (např. vymyslí konec, jinou variantu) • vyjadřuje fantazijní představy • spontánně vypráví zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co samo zažilo příjemného i nepříjemného • rozvíjí a obohacuje hru podle své představivosti a fantazie	
vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)	• projevuje ohleduplnost zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, váží si jejich práce i úsilí	
vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení	• přijímá povinnost, soustředí se na činnost a samostatně ji dokončí	
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami	• zachází správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly) • pracuje se stavebnicemi, skládankami (staví z kostek, navléká korálky, skládá mozaiky, zaváže kličku)	
zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.	• zachází šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby	
zachovávat správné držení těla	• postaví se zpříma a udrží správné držení těla po dobu vnější kontroly	
	• pojmenuje povahové vlastnosti	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti	• reaguje na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazuje se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování při podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)	
záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	• pamatuje si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatuje si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) • uposlechne pokynu dospělého a řídí se jím • soustředěně poslouchá pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sleduje pozorně divadelní představení a následně ho reprodukuje), nenechá se vyrušit - neodbíhá od činnosti, pracuje v klidu (např. vyřeší labyrint)	
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)	• zaregistruje změny ve svém okolí (všimne si, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku) • odhalí podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat • napodobí základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.) • pochopí význam piktoqramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohněm koupání, skákání do vody atd.) • rozliší některé jednoduché obrazné symboly, piktoqramy a značky, umí je používat (např. číst piktoqramy, pochopit obrázkové čtení)	
zorganizovat hru	• plní činnosti podle instrukcí • přijímá pokyny	
zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)	• chápe základní pravidla chování pro chodce	

ČLOVĚK MEZI LIDMI	vzdělávání	
zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)		• udržuje pořádek, zvládá jednoduché úklidové práce
zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)		• samostatně jí, používá příbor, nalévá si nápoj, používá ubrousek
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)		• běhá, skáče, udržuje rovnováhu na jedné noze

6.4.2 Člověk a příroda

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK A PŘÍRODA
Vzdělávací oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a společnost, Dítě a svět, Dítě a ten druhý, Dítě a jeho psychika
Charakteristika integrovaného bloku	Dítě prostřednictvím integrovaného bloku Člověk a příroda v souladu s vývojem: • vytváří si vztah k místu a prostředí, ve kterém žije; • uvědomuje si, že je třeba o místo, kde žije, pečovat a chránit je; • osvojuje si základní poznatky o světě; • osvojuje si základní dovednosti potřebné k péči o prostředí svého okolí; • učí se vážit si života ve všech jeho formách; • rozvíjí pocit sounáležitosti s živou i neživou přírodou, lidmi, společností, světem. Cílem je položit základy povědomí o okolním světě, o přírodě, o dění v ní, o vlivu člověka na okolní prostředí, o vlivu člověka na životní prostředí. Položit základy environmentálního uvažování od

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK A PŘÍRODA
	nejbližšího okolí až po globální problematiku. Vytvořit základy pro kladný a odpovědný postoj k životu a zároveň životnímu prostředí. Plněné očekávané výstupy z RVP: • zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) • koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou • zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami • vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim • rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých • mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy • mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) • uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají) • adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody • uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK A PŘÍRODA
	• zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) • vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) • záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost • chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase • chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.) • poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) • chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené • zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) • mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte • vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) • všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Název integrovaného bloku	ČLOVĚK A PŘÍRODA
	- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)
Poznámky k integrovanému bloku v rámci vzdělávacího obsahu	Učitelky v jednotlivých třídách vybírají do třídních vzdělávacích programů ze vzdělávací nabídky školního vzdělávacího programu.

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
Výchovné a vzdělávací strategie	- kompetence k řešení problémů - komunikativní kompetence - sociální a personální kompetence - kompetence k učení - činnostní a občanské kompetence	
Vzdělávací nabídka		Očekávané výstupy IB – konkretizované výstupy ŠVP
lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)		- užívá různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla) - pohybuje se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)
manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním		- zvládá výtvarné činnosti, provádí jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem - překládání, textilem, modelovací hmotou) - kreslí, maluje, modeluje, vytrhává, stříhá, lepí, vytváří objekty z přírodních i umělých materiálů
příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků		zná základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku,

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
		pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek • uvědomuje si, co je nebezpečné • ví, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby • brání se projevům násilí
• činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí		• zná základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek
• příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí		• zná základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek • uvědomuje si, co je nebezpečné • chová se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě) • zná a dodržuje základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci) • ví, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby • brání se projevům násilí
• přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování		• rozumí základním pojmům označujícím velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný) a používá je • rozlišuje roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky
• záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí		• rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. Lesk, hladkost a jiné specifické znaky

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
		• rozumí základním pojmům označujícím velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný) a používá je • odhalí podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat • rozumí základním pojmům označujícím hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký) a používá je • rozliší známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin) • chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky • rozliší hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určí tvar, materiál, počet, velikost
• motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností		• rozlišuje vzájemnou polohu dvou objektů • rozumí základním pojmům označujícím velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný) a používá je • rozumí základním pojmům označujícím hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký) a používá je • chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky • rozliší hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určí tvar, materiál, počet, velikost

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
• konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)	• odhalí podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat • chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky • rozliší hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určí tvar, materiál, počet, velikost	
• spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty	• chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky	
• smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.	• uplatňuje postřeh a rychlost • reaguje správně na světelné a akustické signály • odhalí podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat	
• řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant	• chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky	
• hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)	• reaguje správně na světelné a akustické signály	
• činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)	• chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky	

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
• činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)		• pochopí význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohněm koupání, skákání do vody atd.)
• hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině		• rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • rozlišuje vzájemnou polohu dvou objektů • reaguje správně na světelné a akustické signály • orientuje se v prostoru podle slovních pokynů
• činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci		• rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • rozpozná geometrické tvary - čtverec, kruh, obdélník, trojúhelník • rozumí základním pojmům označujícím velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný) a používá je • rozumí základním pojmům označujícím hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký) a používá je
• činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.		• rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • rozlišuje vzájemnou polohu dvou objektů • rozlišuje roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky
• běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým		• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
• kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách	• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	
• společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému	• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	
• aktivity podporující sblížování dětí	• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	
• aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)	• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	
• činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě	• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	
• hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.	• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	
• různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích	• zobrazuje objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a vytvářením s využíváním různých materiálů)	
• tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu	• zobrazuje objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů)	
• setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě	• zobrazuje objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů)	
• aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)	• zobrazuje objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů)	
• přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety	• uvědomuje si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný	

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
		• zajímá se, co se v okolí děje, všímá si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentuje, přizpůsobuje oblečení - rozlišuje pocit chladu a tepla, přizpůsobuje změnám chování
• aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)		• uvědomuje si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný • zajímá se, co se v okolí děje, všímá si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentuje, přizpůsobuje oblečení - rozlišuje pocit chladu a tepla, přizpůsobuje změnám chování
• poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím		• zná, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné - vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí
• práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií		• má poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (zná typické znaky některých významných národů - přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.) • má poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách)
• kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)		• uvědomuje si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný
• praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)		• všímá si nepořádku a škod, dbá o pořádek a čistotu, stará se o rostliny, zvládá drobné úklidové práce, nakládá vhodným způsobem s odpady, chápe význam třídění odpadu, chrání přírodu v okolí, živé tvory apod.
• využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice		• má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice)

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)		- má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice) - má poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách)
ekologicky motivované hrové aktivity (ekohry)		- má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice) - zná, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné - vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí - je citlivé k přírodě
smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí		- má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice) - uvědomuje si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu) - všímá si nepořádku a škod, dbá o pořádek a čistotu, stará se o rostliny, zvládá drobné úklidové práce, nakládá vhodným způsobem s odpady, chápe význam třídění odpadu, chrání přírodu v okolí, živé tvory apod. - je citlivé k přírodě
Očekávané výstupy RVP		Očekávané výstupy IB

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody		• zná a dodržuje základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci) • ví, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrný, obezřetný, kam se v případě potřeby
chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase		• rozlišuje a používá základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízký, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru dolů) a těchto pojmů běžně užívá • rozlišuje roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky • orientuje se v prostoru podle slovních pokynů • rozlišuje vzájemnou polohu dvou objektů
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)		• rozpozná geometrické tvary - čtverec, kruh, obdélník, trojúhelník
chápat, že všichni lidé (dětí) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené		• chápe, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené
koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou		• pohybuje se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku) • užívá různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla)
mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)		• chová se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě) • brání se projevům násilí
		• má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte		zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice) • má poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (zná typické znaky některých významných národů - přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.)
mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy		• uvědomuje si, co je nebezpečné
mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí		• uvědomuje si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu)
pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)		• všímá si nepořádku a škod, dbá o pořádek a čistotu, stará se o rostliny, zvládá drobné úklidové práce, nakládá vhodným způsobem s odpady, chápe význam třídění odpadu, chrání přírodu v okolí, živé tvory apod. • je citlivé k přírodě
poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno		• rozumí základním pojmům označujícím velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný) a používá je • rozumí základním pojmům označujícím hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký) a používá je
rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všímát si nepořádků a škod, upozornit na ně		• zná, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné - vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí
rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých		• zná základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek
uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)		• ví, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)		• ví, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrný, obezřetný, kam se v případě potřeby
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimát si (nového, změněného, chybějícího)		• reaguje správně na světelné a akustické signály • rozliší hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určí tvar, materiál, počet, velikost • rozliší známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin)
vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)		• uvědomuje si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný • má poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách)
všímat si změn a dění v nejbližším okolí		• zajímá se, co se v okolí děje, všimá si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentuje, přizpůsobuje oblečení - rozlišuje pocit chladu a tepla, přizpůsobuje změnám chování
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim		• kreslí, maluje, modeluje, vytrhává, stříhá, lepí, vytváří objekty z přírodních i umělých materiálů
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami		• zvládá výtvarné činnosti, provádí jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem - překládání, textilem, modelovací hmotou)
zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)		• zobrazuje objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů)
záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost		• uplatňuje postřeh a rychlost

ČLOVĚK A PŘÍRODA	vzdělávání	
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)		rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. Lesk, hladkost a jiné specifické znaky
		odhalí podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat
		pochozí význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohněm koupání, skákání do vody atd.)
		chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinthy, rébusy, hádanky
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)		pohybuje se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)
		užívá různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla)

6.4.3 Jsem člověk

Název integrovaného bloku	JSEM ČLOVĚK
Vzdělávací oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a společnost, Dítě a svět, Dítě a ten druhý, Dítě a jeho psychika
Charakteristika integrovaného bloku	Dítě prostřednictvím integrovaného bloku Jsem člověk v souladu s vývojem: - poznává vlastní identitu; - poznává svoje možnosti a hranice; - učí se odhadovat svoje síly;

Název integrovaného bloku	JSEM ČLOVĚK
	• učí se hodnotit svoje výkony; • rozvíjí svou fyzickou zdatnost a odolnost; • seznamuje se s lidským tělem, poznává jeho části a funkce; • rozvíjí své řečové, jazykové dovednosti a komunikativní; • osvojuje si dovednosti předcházející čtení a psaní; • rozvíjí smyslové vnímání, získává základy logického myšlení; • orientuje se v čase a prostoru. Cílem je podporovat zdravý tělesný růst a vývoj dítěte, zlepšovat jeho fyzickou zdatnost a podporovat psychickou pohodu, rozvíjet psychickou odolnost. Děti se učí zvládnout sebeobsluhu a jsou vedeny ke zdravým životním návykům a postojům. Rozvíjejí řečové dovednosti, učí se vyjadřovat a zvládat emoce, rozvíjejí kreativitu. Plněné očekávané výstupy z RVP: • zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) • koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou • vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu • zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.) • pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem • mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) • správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči • pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno

Název integrovaného bloku	JSEM ČLOVĚK
	• vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách • popsat situaci (skutečnou, podle obrázku) • vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se) • učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí) • projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon • domluvit se slovy i gesty, improvizovat • sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech • vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) • sledovat očima zleva doprava • záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost • vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení • naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) • utvořit jednoduchý rým • formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat • rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci • poznat některá písmena a číslice, popř. slova • chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)

Název integrovaného bloku	JSEM ČLOVĚK
	• chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase • řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ • poznat napsané své jméno • projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon • poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma • odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory • uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je • ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování • přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky • vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení • těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním • zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.) • porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých • navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho • chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě) • uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je • dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla • spolupracovat s ostatními • bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

Název integrovaného bloku	JSEM ČLOVĚK
	• odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná • pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat • vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) • chápat slovní vtip a humor • formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat • vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus) • adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody • osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi • orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) • porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole • mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte • zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)

Název integrovaného bloku	JSEM ČLOVĚK
	• uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) • vytvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
Poznámky k integrovanému bloku v rámci vzdělávacího obsahu	Učitelky v jednotlivých třídách vybírají do třídních vzdělávacích programů ze vzdělávací nabídky školního vzdělávacího programu.

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
Výchovné a vzdělávací strategie	• kompetence k učení • kompetence k řešení problémů • komunikativní kompetence • sociální a personální kompetence • činnostní a občanské kompetence	
Vzdělávací nabídka		Očekávané výstupy IB – konkretizované výstupy ŠVP
• lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)		• hází a chytá míč, užívá různé náčiní a nářadí
		• pohybuje se bezpečně ve skupině dětí
		• přizpůsobí či provede jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů
• smyslové a psychomotorické hry		• pohybuje se bezpečně ve skupině dětí
• hudební a hudebně pohybové hry a činnosti		• pohybuje se rytmicky, dodrží rytmus
• jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.		• pečuje o osobní hygienu, samostatně zvládá pravidelné běžné denní úkony (např. používá toaletní papír a splachovací zařízení, myje si a utírá ruce, používá kapesník)
		• samostatně jí, používá příbor, nalívá si nápoj, popř. polévku, používá ubrousek
• činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí		• má poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
• příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků		• projevuje bezpečný odstup vůči cizím osobám
• příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí		• hází a chytá míč, užívá různé náčiní a nářadí
• společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)		• má přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokáže osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používá větší množství slovních obrátů, správně určuje a pojmenovává věci a jevy ve svém okolí
• komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv		• zná většinu slov výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělí svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele rozumí většině pojmenování, které se týkají jemu známých předmětů, popř. zná i některé, které se týkají vzdálenějšího světa)
• samostatný slovní projev na určité téma		• zná většinu slov výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělí svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele rozumí většině pojmenování, které se týkají jemu známých předmětů, popř. zná i některé, které se týkají vzdálenějšího světa) • používá jednoduchá souvětí, vyjadřuje myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky
• poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů		• sleduje a zachytí hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převypráví samostatně, věcně správně, popř. dokáže odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat
• přednes, recitace, dramatizace, zpěv		• vyslovuje všechny hlásky správně a mluví zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládá sílu a intonaci hlasu • vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností
• artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti		• vyslovuje všechny hlásky správně a mluví zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládá sílu a intonaci hlasu
• sluchové a rytmické hry, hry se slovy		• rozkládá slova na slabiky

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání
• přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování	• vyčlení hlásku na začátku a na konci slova • rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky
• záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí	• chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky • rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky
• motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností	• chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky • rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky
• konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)	• porovná a uspořádá předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; pozná, co do skupiny nepatří), třídí předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztřídí knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti) • chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce,

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
		zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky
• smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.		• reaguje správně na světelné a akustické signály • sluchem rozliší slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech • udrží pozornost i při méně atraktivních činnostech • zapamatuje si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukuje je, přijme jednoduchou dramatickou úlohu, naváže jednoduchým rýmem na předchozí slovo • rozpozná odlišnosti v detailech (např. vyhledá a doplní chybějící část obrázku, jednotlivé části složí v celek, nalezne cestu v jednoduchém labyrintu, složí puzzle, hraje pexeso, domino, loto) • uplatňuje postřeh a rychlost
• námětové hry a činnosti		• uplatňuje postřeh a rychlost
• hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)		• rozliší zvuky a známé melodie, rozliší a napodobí rytmus • sluchem rozliší slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech
• řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant		• vymýšlí nová řešení, přichází s vlastními nápady • verbalizuje myšlenkové pochody, přemýšlí nahlas, popíše, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle)
• hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)		• dokončí hru (neodbíhá od ní) i rozdělanou činnost • udrží pozornost i při méně atraktivních činnostech • zapamatuje si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukuje je, přijme jednoduchou dramatickou úlohu, naváže jednoduchým rýmem na předchozí slovo • uplatňuje postřeh a rychlost
• činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)		• projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích
• činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)		• poznává své jméno napsané velkými tiskacími písmeny; pokouší se ho napsat

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání
	• projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích • rozliší některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umí je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení) • rozpozná některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena, dopravní značky) • sleduje očima zleva doprava a dle potřeby zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenuje objekty ve skupině, vede čáru zleva doprava, shora dolů
• hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině	• orientuje se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) • sleduje očima zleva doprava a dle potřeby zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenuje objekty ve skupině, vede čáru zleva doprava, shora dolů
• činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci	• orientuje se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) • orientuje se v číselné řadě 1 - 10, vyjmenuje ji, porovná, že 5 je více než 4, chápe číslo jako počet prvků • sleduje očima zleva doprava a dle potřeby zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenuje objekty ve skupině, vede čáru zleva doprava, shora dolů
• činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.	• orientuje se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne) • rozlišuje základní časové údaje, uvědomuje si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu)
• spontánní hra	• umí kooperovat, spolupracovat s ostatními • přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel)
• činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu	• projevuje přirozeně radost z poznání zvládnutého (raduje se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček výrobek) • přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel)

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
• činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení	• přijímá drobný neúspěch (vnímá ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umí přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, je schopné se z něho poučit • umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.) • umí se přizpůsobit změnám	
• příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání	• umí kooperovat, spolupracovat s ostatními • přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel) • umí se přizpůsobit změnám	
• cvičení organizačních dovedností	• přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel)	
• estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)	• projevuje přirozeně radost z poznání zvládnutého (raduje se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček výrobek) • umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)	
• cvičení v projevu citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)	• přijímá drobný neúspěch (vnímá ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umí přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, je schopné se z něho poučit • umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.) • umí se přizpůsobit změnám	
• hry na téma rodiny, přátelství apod.	• přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel) • umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění,	

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
		komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)
		• umí se přizpůsobit změnám
• výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)		• přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel)
		• umí se přizpůsobit změnám
• činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní		• hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem
		• přijímá drobný neúspěch (vnímá ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umí přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, je schopné se z něho poučit
		• umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)
• dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)		• hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem
		• projevuje přirozeně radost z poznání zvládnutého (raduje se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček výrobek)
		• přijímá drobný neúspěch (vnímá ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umí přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, je schopné se z něho poučit
• činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních		• projevuje přirozeně radost z poznání zvládnutého (raduje se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček výrobek)
		• přijímá drobný neúspěch (vnímá ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umí přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, je schopné se z něho poučit
• běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým		• respektuje dospělého, komunikuje s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
		• obrací se na dospělého o pomoc, radu atd.
		• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
		• k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chová citlivě a ohleduplně (neposmívá se, pomáhá mu, chrání ho) • brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)
• sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy • společenské hry, společné aktivity nejrozličnějšího zaměření		• obrací se na dospělého o pomoc, radu atd.
		• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává • spolupracuje při hrách a aktivitách nejrozličnějšího zaměření, je ostatním partnerem • brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)
• kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách		• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává • spolupracuje při hrách a aktivitách nejrozličnějšího zaměření, je ostatním partnerem • brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)
• společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému • aktivity podporující sbližování dětí		• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává • chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává • spolupracuje při hrách a aktivitách nejrozličnějšího zaměření, je ostatním partnerem
• aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starším apod.)		• respektuje dospělého, komunikuje s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky) • chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává • k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chová citlivě a ohleduplně (neposmívá se, pomáhá mu, chrání ho) • brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)
		• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
• hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého	• spolupracuje při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, je ostatním partnerem	
	• k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chová citlivě a ohleduplně (neposmívá se, pomáhá mu, chrání ho)	
	• brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)	
• činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě	• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává	
	• k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chová citlivě a ohleduplně (neposmívá se, pomáhá mu, chrání ho)	
• hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.	• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává	
	• k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chová citlivě a ohleduplně (neposmívá se, pomáhá mu, chrání ho)	
• činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) - mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)	• obrací se na dospělého o pomoc, radu atd.	
• hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých	• brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)	
• běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování	• vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy	
	• pozorně poslouchá a sleduje se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební)	
	• chápe funkci rodiny a jejích členů	
• aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy	• vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy	
	• orientuje se ve školním prostředí, vyzná se v blízkém okolí (ví, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)	
• spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě	• vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy	
	• vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy	
	• chápe funkci rodiny a jejích členů	

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích	vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	
přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)	- všimá si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba apod.) - vyjádří a zhodnotí prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.) - vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	
tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu	- pozorně poslouchá a sleduje se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební) - všimá si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba apod.) - vyjádří a zhodnotí prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.) - vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	
receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)	- pozorně poslouchá a sleduje se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební) - chápe funkci rodiny a jejích členů - vyjádří a zhodnotí prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)	
setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě	- pozorně poslouchá a sleduje se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební) - všimá si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba apod.) - vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	
	vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy	

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává		chápe funkci rodiny a jejích členů
aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí		vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy
hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)		- chápe funkci rodiny a jejích členů - všímá si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba apod.)
aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)		- pozorně poslouchá a sleduje se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební) - chápe funkci rodiny a jejích členů - všímá si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba apod.) - vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností
přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety		- má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice) - ctí oslavy narozenin, svátků, slavností
sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé		má poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijímá tradici oslav
praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává		má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé,

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
		o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice)
• přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)		• má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice)
• praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)		• má poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijímá tradici oslav
• využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice		• má poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijímá tradici oslav
• ekologicky motivované hravé aktivity (ekohry)		• má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice)
Očekávané výstupy RVP	Očekávané výstupy IB	
adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody	• orientuje se ve školním prostředí, vyzná se v blízkém okolí (ví, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)	
bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.	• k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chová citlivě a ohleduplně (neposmívá se, pomáhá mu, chrání ho) • brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)	

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase	• orientuje se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne) • rozlišuje základní časové údaje, uvědomuje si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu)	
chápat slovní vtip a humor	• vyjádří a zhodnotí prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)	
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)	• orientuje se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) • orientuje se v číselné řadě 1 - 10, vyjmenuje ji, porovná, že 5 je více než 4, chápe číslo jako počet prvků • porovná a uspořádá předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; pozná, co do skupiny nepatří), třídí předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztřídí knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti) • chápe jednoduché souvislosti, nachází znaky společné a rozdílné, porovná prvky dle společných či rozdílných znaků (např. vybere všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňuje tak, že vybere ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky apod., řeší jednoduché labyrinty, rébusy, hádanky	
chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)	• respektuje dospělého, komunikuje s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)	
dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla	• chápe a respektuje názory jiného dítěte, domlouvá se, vyjednává	
domluvit se slovy i gesty, improvizovat	• sleduje a zachytí hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převypráví samostatně, věcně správně, popř. dokáže odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat	
formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat	• uplatňuje postřeh a rychlost • vyjádří a zhodnotí prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)	

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou		• pohybuje se bezpečně ve skupině dětí
mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)		• projevuje bezpečný odstup vůči cizím osobám
mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte		• má poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijímá tradici oslav
naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)		• zapamatuje si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukuje je, přijme jednoduchou dramatickou úlohu, naváže jednoduchým rýmem na předchozí slovo
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho		• respektuje dospělého, komunikuje s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory		• umí kooperovat, spolupracovat s ostatními
odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná		• brání se projevům násilí jiného dítěte (nenechá si ubližovat, nenechá se šidit, brání se posmívání, ohrazuje se proti takovému chování)
orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)		• orientuje se ve školním prostředí, vyzná se v blízkém okolí (ví, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště) • má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice)
osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi		• orientuje se ve školním prostředí, vyzná se v blízkém okolí (ví, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)
pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat		• vnímá odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobuje své přístupy

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem		• má poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách
pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno		• zná většinu slov výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělí svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele rozumí většině pojmenování, které se týkají jemu známých předmětů, popř. zná i některé, které se týkají vzdálenějšího světa)
popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)		• má přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokáže osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používá větší množství slovních obrátů, správně určuje a pojmenovává věci a jevy ve svém okolí
porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých		• umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)
porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole		• má poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se praxí setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé a neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře a technice) • ctí oslavy narozenin, svátků, slavností
poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma		• verbalizuje myšlenkové pochody, přemýšlí nahlas, popíše, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle)
poznat napsané své jméno		• projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích • poznává své jméno napsané velkými tiskacími písmeny; pokouší se ho napsat
poznat některá písmena a číslice, popř. slova		• rozpozná některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena, dopravní značky)

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky		• přijímá drobný neúspěch (vnímá ho jako přirozenou skutečností, že se mu někdy něco nedaří), umí přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, je schopné se z něho poučit
projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon		• sleduje a zachytí hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převypráví samostatně, věcně správně, popř. dokáže odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat • projevuje zájem o poznávání písmen a číslic, prohlíží si knihy (atlas, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), zná některé dětské knihy a vypráví o nich, informace vyhledává v encyklopediích
řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“		• vymýšlí nová řešení, přichází s vlastními nápady
rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci		• rozliší některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umí je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení)
sledovat očima zleva doprava		• rozpozná odlišnosti v detailech (např. vyhledá a doplní chybějící část obrázku, jednotlivé části složí v celek, nalezne cestu v jednoduchém labyrintu, složí puzzle, hraje pexeso, domino, loto) • sleduje očima zleva doprava a dle potřeby zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenuje objekty ve skupině, vede čáru zleva doprava, shora dolů
sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech		• rozkládá slova na slabiky • vyčlení hlásku na začátku a na konci slova • sluchem rozliší slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech
spolupracovat s ostatními		• spolupracuje při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, je ostatním partnerem
správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči		• vyslovuje všechny hlásky správně a mluví zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládá sílu a intonaci hlasu
těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním		• projevuje přirozeně radost z poznání zvládnutého (raduje se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček výrobek)
učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)		• používá jednoduchá souvětí, vyjadřuje myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)		chápe funkci rodiny a jejích členů
utvořit jednoduchý rým		zapamatuje si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukuje je, přijme jednoduchou dramatickou úlohu, naváže jednoduchým rýmem na předchozí slovo
utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)		chápe funkci rodiny a jejích členů
uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je		- obrací se na dospělého o pomoc, radu atd. - respektuje dospělého, komunikuje s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je		přijímá svou roli ve hře (např. organizátor, spoluhráč, pozorovatel)
ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování		- umí se přizpůsobit změnám - hodnotí druhé, sebe hodnotí vzhledem k aktuální situaci a možnostem
vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu		- pohybuje se rytmicky, dodrží rytmus - přizpůsobí či provede jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů
vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)		používá jednoduchá souvětí, vyjadřuje myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky
vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)		rozliší zvuky a známé melodie, rozliší a napodobí rytmus
vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)		- pozorně poslouchá a sleduje se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební) - všimá si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba apod.)

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách	• má přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokáže osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používá větší množství slovních obrátů, správně určuje a pojmenovává věci a jevy ve svém okolí	
vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)	• vyjadřuje se zpěvem, hrou na jednoduché rytmičké či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	
vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení	• udrží pozornost i při méně atraktivních činnostech • umí se přizpůsobit změnám	
zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)	• umí to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentuje obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)	
záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	• dokončí hru (neodbíhá od ní) i rozdělanou činnost	
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)	• rozliší tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky • rozpozná odlišnosti v detailech (např. vyhledá a doplní chybějící část obrázku, jednotlivé části složí v celek, nalezne cestu v jednoduchém labyrintu, složí puzzle, hraje pexeso, domino, loto) • reaguje správně na světelné a akustické signály	
zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)	• samostatně jí, používá příbor, nalívá si nápoj, popř. polévku, používá ubrousek • pečuje o osobní hygienu, samostatně zvládá pravidelné běžné denní úkony (např. používá toaletní papír a splachovací zařízení, myje si a utírá ruce, používá kapesník)	
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a	• hází a chytá míč, užívá různé náčiní a nářadí	

JSEM ČLOVĚK	vzdělávání	
chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)		

7 Dílčí projekty a programy

Mezi dílčí programy lze zařadit aktivní spolupráci se základní školou v oblasti přípravy na povinnou školní docházku.

MŠ úzce spolupracuje se ZŠ, ZŠ připravuje v 1. ročnících pro předškoláky ukázkové vyučovací hodiny, kde paní učitelky volí program jak pro žáky, tak pro děti ze školy tak, aby v hodině spolupracovali a děti tak byly pozitivně motivovány pro budoucí školní povinnost. Zároveň učitelky ZŠ a MŠ úzce spolupracují při přípravě předškoláků, hledají společně oblasti, kde je třeba přípravu posílit a cíleně domlouvají vzdělávací postupy. Osvědčil se školní kurz přípravy předškoláků "Školák", jehož cílem je děti seznámit se školním prostředím, s ukázkami školní práce v 1. třídě a pro MŠ doporučit, ve které oblasti přípravy je třeba posílit.

8 Systém evaluace

8.1 Oblasti autoevaluace

Evaluační činnosti probíhají na třech úrovních: na úrovni školy, třídy a na individuální úrovni.

1. Na úrovni školy hodnotíme:

- kvalitu podmínek vzdělávání;
- způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání, naplňování cílů ŠVP;
- práci pedagogů.

2. Na úrovni třídy je hodnoceno:

- způsob zpracování a realizace integrovaných bloků;
- zvládnutí vzdělávacích cílů třídou jako celkem;
- práce pedagoga (autoevaluace).

3. Na individuální úrovni hodnotíme:

- zvládnutí vzdělávacích cílů jednotlivými dětmi;
- práci jednotlivého pedagoga (i nepedagogického pracovníka).

Všechny tyto hodnoticí činnosti se vzájemně propojují, doplňují a vytvářejí celistvý systém hodnocení.

8.2 Cíle a kritéria autoevaluace

Podmínky ke vzdělání:

- obsah a průběh vzdělávání - plánování vzdělávání;
- obsah a průběh vzdělávání - podpůrné didaktické materiály;
- obsah a průběh vzdělávání - realizace výuky (interakce učitele a dětí, rozvoj kompetencí k učení);
- obsah a průběh vzdělávání - školní vzdělávací program;
- podmínky ke vzdělávání bezpečnostní a hygienické;
- podmínky ke vzdělávání demografické;
- podmínky ke vzdělávání ekonomické;
- podmínky ke vzdělávání materiální;

- podmínky ke vzdělávání personální;
- podpora školy žákům, spolupráce s rodiči apod. - klima školy (interakce učitele a dětí, klima učitel. sboru);
- podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - spolupráce s odbornými institucemi a zřizovatelem;
- podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - spolupráce s rodiči;
- podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - systém podpory dětem;
- podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - zohlednění individuálních potřeb dětí;
- úroveň výsledků práce školy - kvalitativní analýza;
- úroveň výsledků práce školy - kvantitativní analýza;
- vedení a řízení školy, kvalita personální práce a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – organizační řízení školy;
- vedení a řízení školy, kvalita personální práce a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – partnerství školy a externí vztahy;
- vedení a řízení školy, kvalita personální práce a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – pedagogické řízení školy;
- vedení a řízení školy, kvalita personální práce a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – profesionalita a rozvoj lidských zdrojů;
- výsledky vzdělávání žáků/dětí - hodnocení výuky (interakce učitele a dětí);
- výsledky vzdělávání žáků/dětí - klíčové kompetence;
- výsledky vzdělávání žáků/dětí - motivace (motivace žáků)
- výsledky vzdělávání žáků/dětí - znalosti a dovednosti.

8.3 Nástroje autoevaluace

Škola používá k jednotlivým oblastem autoevaluace následující nástroje:

- analýza školní dokumentace;
- anketa pro rodiče;
- anketa pro učitele;
- hospitace vedením (ředitel, zástupce ředitele, zástupce předmětové komise apod.);
- vzájemné hospitace pedagogů;
- zjišťování a vyhodnocování výsledků vzdělávání žáků/dětí;
- dotazník k sebehodnocení pedagogů.

8.4 Časové rozvržení autoevaluačních činností a odpovědnosti pedagogů

Přehled evaluační činnosti				
<i>Co vyhodnocujeme</i>	<i>Jak vyhodnocujeme</i>	<i>Jak často</i>	<i>Kdy (měsíc)</i>	<i>Kdo (vypracování / vyhodnocení)</i>
1. Podmínky předškolního vzdělávání				
Věcné podmínky	SWOT pro zaměstnance, brainstorming, Dotazník	1x ročně	6	všichni zaměstnanci
Životaspráva	Dotazník	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
Psychosoc. podmínky	Dotazník	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
Organizace vzdělávání	Dotazník	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
Spoluúčast rodičů	Dotazník	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
Personální a pedagogické zabezpečení	Dotazník	1x ročně	5-8	ředitel (ŘŠ) a zástupkyně (ZŘ)
Řízení školy	Dotazník SWOT pro pedagogy	1x ročně	5-6	zaměstnanci školy
Podmínky vzdělávání dětí se SVP	Dle požadavků RVP PV	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
Podmínky vzdělávání dětí nadaných	Dle požadavků RVP PV	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let	Dle požadavků RVP PV	1x ročně	6	pedagogické pracovnice
2. Procesy - Výchovně vzdělávací činnost - učitelka				
Každodenní vzdělávací práce	Zpětná vazba k vlastní činnosti	každý den		učitelky / ZŘ
Vzdělávací proces	Dotazník		9, 1	učitelky / ZŘ, (ŘŠ)
Tematické části	Formulář, hodnotící list TČ	po ukončení		učitelky
Akce školy	Po ukončení akce	1x ročně	7	učitelky, ZŘ
3. Výsledky výchovně vzdělávací práce, úroveň výsledků vzdělávání (dítě)				
Informace o dítěti	Vstupní dotazník o dítěti	při nástupu	9	rodiče / vyhodnocuje ZŘ
Adaptace dětí	Výsledky adaptace	1x ročně	11	učitelky ZŘ
Individuální záznamy o dětech, PLPP, IVP, POR	Zápisy o pokroku dítěte	podle potřeby		učitelky / spec. pedagog
Kompetence dětí (očekávané výstupy)	Orientační pedagogická diagnostika	3x ročně, resp. dle potřeby	10.2., 5.	učitelky / ZŘ

Práce dětí	Hospitační a kontrolní činnost	viz. plán ředitele		ŘŠ
	Portfolio dítěte (po dobu docházky do MŠ)			učitelky
Hodnocení TVP	formulář TVP	obvykle po projektu apod.	průběžně	učitelky

4. Naplňování cílů ŠVP PV, úroveň výsledků vzdělávání				
Soulad ŠVP s RVP PV	Dotazník	1x ročně	8	ŘŠ a ZŘ
Koncepce školy	SWOT analýza	1x ročně	8	ŘŠ a ZŘ
Autoevaluace	Dotazník	1x ročně	6	všichni zaměstnanci
Sebehodnotící zpráva (vlastní hodnocení školy)	Konzultace na pedagogické radě	1x ročně	8	ŘŠ a ZŘ
Profesní růst zaměstnanců (DVPP)	Tabulka-účast na seminářích	1x ročně	4.-5	V rámci periodických osobních konzultací s pedagogy ŘŠ a ZŘ
Hodnocení MŠ rodiči	Dotazník pro rodiče	1x ročně	5	rodiče